

Dit levendige fraaie legras is in Nederland in zo'n tweeëntwintig kleurslagen erkend, ofschoon enkele zeldzame kleurslagen hier waarschijnlijk niet meer voorkomen. In legkracht doen de zwarte Leghorns niet of nauwelijks onder voor de andere kleurslagen.

Gerit Glastra, foto's: Willem Hoekstra

Zwarte Leghorns

Over het algemeen zijn de kleurslagen met tekening eerder een bron van inspiratie voor een artikel dan de enkelkleurige, omdat daar wat meer over te vertellen valt. Wat is er nou te vertellen over zwart? Strikt genomen is zwart niet eens een kleur, maar dat geldt niet voor het zwart van de zwarte Leghorns. Die wordt groenglanzend zwart verlangd en daar is nog best wat over te vertellen.

Het Leghornras is ontstaan in het Italiaanse gebied aan de Ligurische zee met als centrale stad Livorno. Van daaruit heeft het ras via Europa en Amerika zijn weg naar een groot deel van de wereld gevonden. De naam Leghorn is in Amerika ontstaan. Volgens de Amerikanen is de naam Leghorn ontleend aan het gebied van herkomst, het gebied aan de Ligurian sea, terwijl wij in Nederland van mening zijn dat de naam aan de stad Livorno is ontleend. Een samentrekking van de beide woorden is natuurlijk ook mogelijk. Zoals zo vaak hebben wij in Nederland ook deze Amerikaanse benaming overgenomen voor het in onze streken vervolmaakte ras. Daarom spreken wij nog steeds van het Amerikaanse, Engelse en Nederlandse type. Voorheen was er zelfs in Nederland sprake van het Duitse type, maar omdat het Duitse type inmiddels nagenoeg gelijk is aan het Nederlandse, is die toevoeging met de komst van de nieuwe NHDB standaard vervallen. Dat was voor de

Duitsers nooit een probleem want zij hebben de naam Leghorn nooit overgenomen en spreken nog steeds van Italiener. Alleen de Amerikaanse Leghorns noemen zij kortweg Leghorns, eventueel voor de volledigheid Amerikanische Leghorns.

De oorspronkelijke Italiaanse hoenders kwamen alleen in de kleurslagen Patrijs, Wit en Zwart voor. Deze oorspronkelijke kleurslagen zijn nog steeds het meest populair.

De kleurslag Zwart komt op basis van de ledenlijst van de Nederlandse Leghornclub bij de grote op de tweede plaats en bij de krielen zelfs op de eerste plaats. Dat is ook niet verwonderlijk, want de combinatie groenglanzend zwart met spierwitte oorlellen, gele loopbenen en niet te vergeten mooie helderrode kopversierselen, maakt deze dieren tot een plaatje.

Vanaf het moment dat deze Italiaanse hoenders in Nederland kwamen, is men al gauw begonnen met het verbeteren van de zwarte kleur. Het schijnt, dat het zwart in de negentiende eeuw nog niet zo veel voorstelde. Er zat regelmatig een ander kleurtje tussendoor en van groenglanzend zwart was nog nauwelijks sprake. Uit oude literatuur kun je opmaken, dat voor de geelbenige rassen indertijd ook een zwarte dons werd verlangd, ook al wist men toen al donders goed, dat de vereiste kevergroene glans alleen haalbaar was in combinatie met een lichtere donskleur. Ook om een fraaie gele beenkleur te krijgen, moet je toegeven op een zwarte donskleur. De huidige NHDB standaard speelt daar goed op in. Volgens de kleurbeschrijving 99 van de kleurslag zwart moet de donskleur dofzwart zijn, maar voor geelbenige rassen is een lichtere donskleur toegestaan. Dus let wel, een lichtere donskleur is nog steeds niet gewenst. Maar aangezien elke keurmeester weet hoe belangrijk een lichtere donskleur voor de kevergroene glans is, wordt daar soepel mee omgegaan. De donskleur mag echter niet wit of nagenoeg wit zijn. Verdere wordt het ontbreken van iedere glans, een sterk violette glans, miskleurige veren en rood in de sierveren als een ernstige kleurslagfout aangerekend.

De NHDB standaard maakt die uitzondering ten aanzien van de donskleur voor geelbenige rassen niet voor niets.

Leghornkriel zwart. Eén van de topdieren tijdens de Noordshow 2001. (04.260.a)

Er zijn namelijk twee verschillende soorten zwart. De zwarte kleur, zoals die bijvoorbeeld voorkomt bij de Australorp met zwarte benen en wit vel, is een hele andere dan het zwart van de geelbenige en geelvellige Leghorn. Uiterlijk zijn deze veerkleuren gelijk, op de donskleur na. Beide zijn gitzwart met een fraaie kevergroene glans en bij te veel pigment slaat de kevergroene glans om in de niet gewenste violette glans. Genetisch hebben deze twee soorten zwart een totaal verschillende oorsprong.

Zo is het zwart van de Australorp ontstaan door mutatie van de oerkleur, het Bankiva wildkleurig patrijs ($e^+ e^+$). Deze door mutatie ontstane zwarte kleur is dominant ten opzichte van patrijs en wordt aangeduid met de letter E van eumelanine (EE). Voor een specifiekere aanduiding kan je dit zwart eumelanine-zwart noemen.

Het zwart van de geelbenige rassen is ook ontstaan uit patrijs, maar niet door een mutatie. Deze kleur is ontstaan door toevoeging van het Melanine gen (MI) aan de patrijsfactor. Daardoor ontstaat ook een zwarte veer kleur, die dominant is ten opzichte van patrijs (en vele andere kleuren). Echter omdat hier sprake is van een toegevoegd gen, dat van patrijs zwart maakt, zijn alleen fokzuivere dieren ($e^+ e^+MIMI$) echt zwart. Voor een specifieke aanduiding kan je deze kleur melanine-zwart noemen.

Aan de kleur en glans worden hoge eisen gesteld. Momenteel tref je regelmatig dieren aan, waarbij een fraaie kleur en glans gepaard gaat met een uitstekende gele pootkleur.

Hierbij zijn qua kleur en glans de grote hoenders meestal net wat mooier groenglanzend zwart dan de krielen, afschoon je daarvan ook juweeltjes tegenkomt. Mogelijk speelt hierbij ook de veerbreedte een rol. Die is bij de grote in verhouding meestal breder.

Doorgewinterde fokkers zien voor een mooie kevergroene glans graag dieren in de foktoom met fraaie brede bevedering en een (te) lichte donskleur en hanen met iets wit in de staart. Dus geen wit in de vleugels en ook geen wit bij de hennen. Wit in de vleugels vererft weer te sterk.

Verder mogen fokhanen ook best wat rood in de sierbevedering in hals en zadel tonen. Ook dat is bevorderlijk voor een fraaie kevergroene glans in de nafok.

Aan de hand van kleur van de kuikens kan je al met vrij veel zekerheid voorspellen, hoe de kleur en glans bij volwassen dieren wordt. Kuikens met hier en daar wat wit worden vrijwel zeker mooier van kleur en glans dan de volledig zwarte diertjes. Sommige topfokkers zeggen zelfs dat ze niet wit genoeg kunnen zijn.

Vanwege de enkele kleur kan je stellen dat zwarte Leghorns echte typedieren zijn. Daarom geldt hier in het bijzonder dat alleen dieren met zo fraai mogelijk type en kopversierselen in het foktoom thuis horen. Fokdieren mogen bij voorkeur aan de grote kant zijn, als ze nog

maar het sierlijke type van de Leghorn tonen.

Het Nederlandse type is een krachtig gestrekt landhoentype, tamelijk slank, breed tussen de schouders en smaler toelopend naar de staart. De lange rechte rug moet iets aflopen en loopt geleidelijk via een stompe hoek over in een lange vol bevederde maar matig gespreide staart. De borst is breed en vol en moet goed naar voren gedragen worden. Dat laatste is met name bij de hanen nogal eens een euvel. De borst is dan te vlak en helaas wordt daar bij de keuringen nog onvoldoende aandacht aan besteed.

De dijnen van de Leghorn zijn vrij lang, goed zichtbaar en goed uit elkaar geplaatst. De loopbenen zijn vrij lang en moeten voor alle kleurslagen geel zijn.

Het ras is met enkele kam en met rozenkam erkend ofschoon dieren met een rozenkam waarschijnlijk niet meer in Nederland voorkomen. De enkele kam die bij de haan rechtop moet staan is middelgroot met vijf tot zes brede, diep ingesneden kamtanden en een flink ontwikkelde kamhiel. Deze kamhiel moet de hals gedeeltelijk volgen maar vrij van de schedel blijven. De kam van de hen moet van achteren omvallen, zodanig dat het zicht niet belemmerd wordt.

Zwarte Leghorn haan. (04.261.a)

Helaas zie je bij met name de zwarte kleurslag nogal eens hennen met een foutieve staartvorm. Bij die dieren zijn de bovenste staartstuurveren te sterk gebogen. Als die bovenste staartstuurveren dan ook nog uitsteken doordat ze langer zijn dan de rest, dan is de staartvorm duidelijk niet goed. De bovenste staartstuurveren moeten echter wel iets gebogen zijn. Ze moeten niet geheel recht zijn zoals je dat nog wel eens ziet bij de Braekels. Dat is voor een Leghornstaart ook niet mooi. Iets gebogen en qua lengte in lijn met de rest van de staartstuurveren is ideaal. In de bijgaande tekening is aangegeven wat er bedoeld wordt.

Uit hanen met een fraaie royale staart vallen niet zelden hennen met het boven genoemde euvel. Daarom zou je

ook bij zwart kunnen denken aan hanen en hennen foktomen.

Een veel voorkomende storende fout bij de hennen is een slag in het kamfront. Dit is om twee redenen lelijk. Het frontaanzicht maakt daardoor een rommelige en onelegante indruk en het voorste gedeelte van de kam valt dan ook om. Dat hoort niet en daardoor wordt tevens het zicht van de hen belemmerd. Om dat te voorkomen selecteer je voor de foktome hanen en hennen met een zo strak mogelijk kamfront. Verder moet het kamfront van de haan niet te hoog zijn en de kambasis niet te dik. Met name bij de krielen is dat laatste van belang omdat daar de kam nogal eens niet wil omvallen doordat de kam in zijn geheel kleiner is.

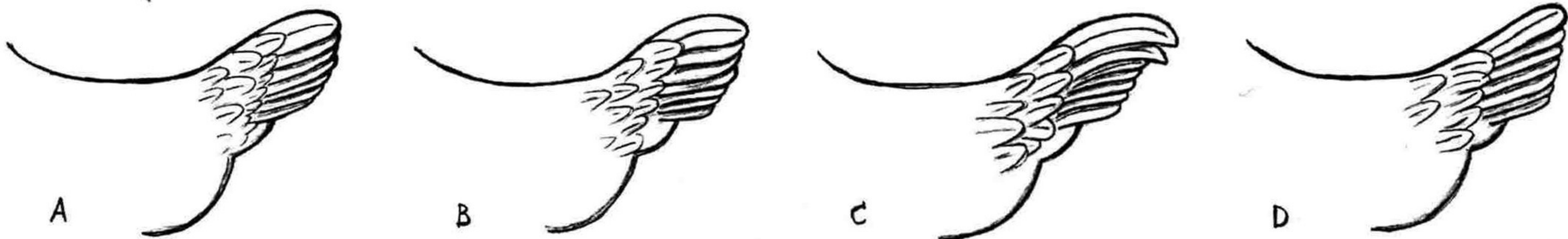
Ofschoon van Gink ooit eens geschreven heeft, dat zwarte Leghorns bij uitstek geschikt zijn voor "den stadskippenhouder" zoals hij dat noemde vanwege het fraaie uiterlijk, zal iedere fokker van zwarte Leghorns het met mij eens zijn dat zwarte Leghorns in een groene wei ook een bijzonder mooi contrast vormen. De dieren krijgen dan meteen ook voldoende kleurstoffen binnen voor een fraaie gele beenkleur, uiteraard mits de aanleg daarvoor ook genetisch aanwezig is. U hoeft daarbij niet bang te zijn dat de dieren buiten verkleuren, want deze kleur is nauwelijks gevoelig voor zonlicht.

Verder is het ook een gemakkelijke kleurslag, die voor de tentoonstelling weinig voorbereidingen vraagt. Vitale dieren die u aan een tentoonstellingskooi heeft laten wennen, zijn er helemaal klaar voor als u de poten gewassen

heeft en de kopversierselen een beetje heeft ingevet met vaseline.

Je hoort helaas nog wel eens zeggen dat Leghorns vliegers zijn. Dat zijn zelden mensen met ervaring met Leghorns. Toegegeven, Leghorns zijn in dat opzicht niet te vergelijken met bijvoorbeeld Orpingtons. Ze zijn levendige van aard, zoals alle landhoenders dat zijn en ze kunnen uiteraard ook veel beter vliegen dan de genoemde Orpingtons en doen dat ook als ze opschrikken. Dat heeft weer als voordeel, dat je niet gauw over ze zal struikelen.

De fokker die zijn dieren vanaf kuiken vertrouwelijk opfokt, heeft een prachtig levendig maar ook vertrouwelijk ras in zijn hokken. Ook hier geldt weer: aan het handelen herkent men de vakman. Dat hij zijn dieren aan een tentoonstellingskooi laat wennen is niet alleen voor de rust in de kooi maar ook omdat zijn dieren zich dan op hun mooist tonen. Een schichtig heen en weer lopend dier of een dier dat met de kop naar beneden in één van de verste hoeken van de kooi gedoken staat, is haast niet te beoordelen. Dat geldt uiteindelijk voor elk ras..... Voor meer informatie over dit sierlijke en oorspronkelijke legras bij uitstek kunt u gaan naar www.leghorn.nl of u kunt contact opnemen met de secretaris van de Nederlandse Leghornclub, dhr. H. Averdijk, telefoon 074-3763473 of in België met dhr. A. Krekelbergh 050-213515. Zij zullen u graag verder helpen, als u geïnteresseerd bent geraakt in Leghorns groot of kriel. ■

Verschillende staartvormen bij Leghornhennen:

- A. De ideale staartvorm
- B. Bovenste staartstuurveren mogen niet sterker gebogen zijn. De bovenlijn van de bovenste veer is nog niet echt verkeerd, maar aan de onderkant is de veer ook wat gebogen en dat zien we liever niet.
- C. Bovenste staartstuurveren te sterk gebogen en te lang (-1 predikaat)
- D. Bovenste staartstuurveren te recht. Zo zal je ze niet gauw tegenkomen bij Leghornhennen, maar daar moeten we ook niet naar streven.